

[Faint, illegible handwritten scribble]

[Faint, illegible handwritten text]

[Faint, illegible handwritten text]

BIBLIOTECA

DE LA UNIVERSIDAD DE KALASOLID.

Estante n.º 574 Cruz

Tabla 3

Número 1067

J₂R 106

... de la ...
... de ...
... de ...
... de ...
... de ...
... de ...
... de ...
... de ...

Relacion de la Destruccion de las Indias,
por el insigne obispo de Chiapa D.ⁿ F. Bartholome
de las Casas, celoso e ilustrado defensor de la
humanidad, y digno de ocupar un lugar muy
distinguido entre los mas grandes obispos de
España p.^r sus virtudes, y p.^r la energia y firme-
za con q.^e combatio las maximas de la tira-
nia.

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Principia quedā ex quibus

procedendum est in disputatione ad manifestan-
dam et defendendam iusticiam yndozum:

Per Episcopū. S. Bartholomeū a Ca
saus ordinis predicatorū / collecta.

Primum princi- psum.

Dominium rerum ho-
mine inferioruz com-
petit omnibus hominib⁹
de mūdo nullo excluso fide-
li vñ infideli ex diuina iusti-
tia ⁊ ordinatione in cōmu-
ni: in particulari vero ex iu-
re naturali et gentium.

n. dixit germinet trā her-
bam virētem; et ex tali dico-
to data est potestas arbori
bus germinandi: dixit et
hominibus dominamini
piscib⁹ maris etc. Et ex ta-
li verbo similiter data est
potestas hominibus super
res creatas ⁊ facti sunt dñs
ear⁹ quantū ad vsu et p-
rietatem: qm̄ ipse dixit et
facta sunt. ps. 148. Item
deu. 4. Ne videas solem et
lunā et cetera astra et amo-
re deceptus adores ea que
creauit dñs deus tuus in
ministerium cunctis genti-
bus que sub celo sunt. Itē
ps. 8. omnia subiecisti sub
pedib⁹ eius oues ⁊ boues.
etc. et ps. 113. celū celi do-
mino. terram autē dedit filijs
homiū. ¶ 2. s. q̄ sit de iure
naturali: patet. Quia ea q̄
deus in prima rerum omni-
um creatiōe tribuit vñs
cuiqz rei et ordinauit ad i-

A

illam secundus rationē sue
 nature et conditionis: dicū
 tur pertinere ad eam de le-
 ge vltiure naturali ex diui-
 na prouidentia: et debetur
 eidē naturali ordine: vel q̄
 fit ad vniuscuiusq; rei spe-
 ciem constituendā vt mate-
 ria et forma q̄ sunt propter
 speciem et constituūt ipsam:
 vel ad illius perfectionem:
 vt q̄ homo habeat manū et
 quod alia aialia seruiāt et:
 vel ad eius cōseruationem
 vt sanitas et similia. Unde
 vnicuiq; rei create debetur
 naturaliter quod est ordi-
 natum ad ipsam secundum
 ordinem diuine sapientie:
 quo fit vt de iustitia debeat
 tur vnicuiq; rei et suū esse
 dicatur dōne illud quod ad
 ipsam ordinatur. Et quia
 ex diuina prouidentia om-
 nia inferiora homine natu-
 rali ordine in hominis vsū
 ordinantur: consequens est
 vt homo naturale domini-
 us super ea obtineat et ha-
 beat: et secundum diuinā
 iustitiam homini debeant.
 Propter quod dicit Philo-
 sophus. 2. ethico. Mos-
 sumus finis quodammodo

omniū et vltimum tanq̄ pro-
 pter nos omnib; que sunt.
 Et Dion. 8. d. diu. nomi.
 inquit. Debetet videri in
 hoc veram dei esse iustitiā
 q̄ omnib; tribuit propria
 secundus vniuscuiusq; exis-
 tentium dignitatē: et vni-
 cuiusq; natam in pprio sal-
 uat ordine et virtute. Et
 philosophus pbat. 1. poli.
 q̄ possessio rerum extero-
 rū est hominis iusta et na-
 turalis: ponens exemplū in
 venatione animalium silues-
 triū: quia p hoc inquit ho-
 mo vendicat sibi quod est
 naturalit suū. De his. S.
 tho. 1. q. 96. 1. cor. 7. q. 2 1
 1. 3. et 22. q. 64. 1. cor. 7 q
 66. 1. et. 2. cor. et. lib. 3. cō-
 tra genti. cap. 1 12. et. cap.
 127. et opusculo. 20. li. 3.
 cap. 9. et in alijs locis.

Tertium vero (videlicet
 q̄ dominiū rerū inferiorū
 cōpetat homini / d iure gē-
 ritium) apparet ex hoc: quia
 cōcessis reb; creatis a diui-
 na bonitate seu per diuinā
 prouidentiaz in cōmuni / cū
 ctis hominib; apud incipio
 in pma hominis institutio-
 ne et data eis potestate sue

licēta captēdi & vtēdi illis: quilibet homo particula-
ris potestātē habuit pōccu-
pādi possessionē cuiuscun-
q; rei q̄ a principio erat cō-
munis: & efficere suā p solā
possessionē: imo eo ipso q̄
preoccupabat eā ex diuina
cōcessiōe effictebat sua: vel
q̄ occupasset illā prohibito
suo si sol⁹ erat/vel ex cōmu-
ni cōdicto siue placito si iā
in societate cū alijs erat/vi-
delicet vt tales res dinceps
haberet proprias. Unde cō-
dictū vel placit⁹ cōmunis
siue toti⁹ cōmunitatis & mul-
titudinis quod est ius gē-
titū a naturali ratione deri-
uatū introduxit & appbavit
q̄ terre & res diuiserent &
appropriarēt: vt vnusquisq;
sciret quod suū ppiū esset
& curā haberet d̄ illo: ppter
pacificā cōuersationes ho-
minū simul cōmorātū & a-
lias vtilitates q̄ assignant
a doctorib⁹. Unde exp̄t fac-
t⁹ est vnusq; dñs directus
particularis ear⁹ rez quas a
picipio d̄ cōmunit⁹ & q̄ in
nulli⁹ possessionē erāt sibi oc-
cupauerat/tum ex diuina or-
dinatione/ tū de naturali iu-

re/ tū etiā ex cōmuni cōdic-
to siue placito & appbatio-
ne hominū q̄ simul tūc erāt
vī postmodū ad cōtuetūdū
cōueniebāt. Verū qz actus
iustitie quo aliqd̄ alicuius
suū efficit: pcedit actū iusti-
tie q̄ est reddere vnicuiq;
quod suū est: & q̄libet hōo ef-
fect⁹ est dñs rerū inferior⁹
ex iustitia et ordinatione
diuina / naturali lege & gē-
titū iure vt pbatū est: ideo
ad iustitiā pertinet huma-
nā quēlibet hominē in do-
minio suarū rez conserua-
re inuisiolabilis: quod est red-
dere vnicuiq; quod suū est

Ex hoc princi-

prio sequitur. i.

A pud infideles iuste es-
t se rerum dominia.

Probatur quia indiffe-
renter pro omni rationali
creatura & in ministerium
cunctis gentibus / fecit de-
us alias creaturas homine
inferiores (Et patet ex dic-
tis) nec distinguit inter fide-
les vel infideles: ergo nec
nos distinguere debemus.

A ij

C Secundo sequitur.

Non licet cuiuscunq; p-
uate psonae quoquo
modo: nec publice absq; le-
gitima causa / tollere rē suā
alicui homini fideli vel in
fideli inuito : postq; iam
effectus est dñs.

Probatur. Quia nemi-
ni licet etiā vtentib; potes-
tate publica facere iniusti-
tiā : que iustitie opponit;
per quā vnusquisq; cōser-
uatur in iure suo: Nec vio-
lare ordinatiōē diuinā /
v' ius naturale / nec gētū:
z si occulte talē rē auferret
cōmitteret furtū / quod op-
pōitur iustitie q̄ reddit vni
cuiq; quod suū est in q̄tus
furtus est acceptio vel cōtra-
ctatio rei aliene inuito do-
mino. Si vero apte z vio-
lēter cōmittit rapinā / que
quādā violentiā z coactio-
nē importat: per quā cōtra-
iustitiam alicui auferretur
quod suū est / S. tho. 2. 2. q.
66. s. c. et 8. per totum. zc.

C Secundum
principium.

Dominū vnus homi-
nis sup alios homines
put importat officiū cōsu-
lēdi z dirigēdi quod alias
est iurisdictio: est d iure na-
turali et gentium.

Probatur: quia cuiuscunq;
q; est aliqd naturale: oportet
etiā esse naturale id / si-
ne quo illud haberi nō po-
test: natura enim nō deficit
in necessarijs: secūduz phī-
losoph. 3. de aīa. Sed natu-
rale est homini q̄ sit aīa so-
ciale quod ex hoc cōstēditur
quod vn; homo sol; nō suf-
ficīt ad omnia q̄ sunt hu-
māe vite necessaria. Ergo
ea sine quib; societas hūa
conseruari nō potest: sunt
homini naturaliter conue-
niētia: huiusmodi autem
est habere aliquē qui presi-
deat z regat totā societate-
tem: quia sine regēte v' gu-
bernante societas humana
cōseruari non potest. Pro-
batur hoc: quia multis exis-
tētibus hominib; et vno
quoq; id quod est sibi con-
gruum prouidente multi-
tudo in diuersa dispergere-
tur: nisi etiā esset aliquis

de eo quod ad bonum multitudinis pertinet curam habent. Sicut corpus hominis et cuiuslibet animalis deflueret: nisi esset aliqua vis regitua communis in corpore que ad bonum commune membrorum omnium intendere: non enim idem est quod proprium et quod commune: secundum propria quidem differunt: secundum autem commune ununtur: diuersorum autem diuersae sunt causae. **D**ebet igitur propter id quod mouet ad proprium bonum uniuscuiusque esse aliquid quod moueat ad bonum commune multorum. Multi enim per se intendunt ad multa: unum vero ad unum: et ideo dicit philosophus, in primo politico, quod quodcumque multa ordinantur ad unum: semper inuenitur unum ut principale dirigens: sicut in diuersis rebus naturalibus videri poterit. **N**am in vniuersitate corporum per primum corpus, scilicet celeste/ alia corpora ordine quodam diuine prouidentiae reguntur: omniaque corpora per creaturam rationalem secundum

Augustinum lib. 3. de trinitate. In uno etiam corpore humano anima regit corpus: atque inter animae partes irascibilis et concupiscibilis ratione reguntur. Item inter membra corporis unum est principale quod omnia mouet aut cor aut caput. **D**ebet igitur in omni multitudine naturaliter esse aliquid regituum: naturale ergo est quamlibet hominum societatem seu sociale vitam multorum habere rectorem qui intendat et procuret bonum commune: alias enim communitas non seruaretur sed dispergeretur teste Salomone: prouer. 21. ubi non est gubernator: populus corruet: propter quod dicitur eccl. 17. in vna quicumque gentem posuit rectores. Ergo dominus unum hominis super alios in quantum importat officium consulendi et dirigendi: est de iure naturali: et confirmat quia ad regendum aptos natura produxit aliquos homines ut patet per philosophum, 1. politico. ubi dicit quod vigentes ingenio naturaliter sunt domini et rectores aliorum: deficientes vero a

ratione naturalis sunt ser-
ui. i. apti ut obediant illis
et ad eis regant et dirigant
ex predicta necessitate vi-
uendi. i. in societate et pro
sequens habendi rectorem
et ex aptitudine in aliq̄b?
videntes homines se in com-
muni vivere non posse abs-
que rectore ex communi consen-
su seu condicto toti? multi-
tudinis aliquē vel aliquos
elegerūt a principio quod vni-
uersam multitudinem diri-
gerēt et gubernarent atque
principalem curam gererēt
toti? boni communis. Et sic
patet quod dominium hominis
super homines fuit inductum
seu inclinatum a iure natu-
rali et perfectum seu etiam con-
firmatum siue in actu positum
de iure gentium. Hec proba-
tur in. l. ex hoc iure ibi dis-
perse sunt gentes et regna
condicta. cum ibi non pro-
doc-
to. maxime baldū. ff. de ius-
ti. et iure. test. argu. 8. q. 1.
cap. licet. et cap. audact. et
de elec. cap. 1. et cap. quia
propf. et 93. disti. cap. legi-
m?. Et hoc modo populus
Romanus a principio elegit
imperatorē concedens ei to-

ta suā potestatem: non tamē ad-
mit sibi suā libertatem et tra-
stulit imperium et iurisdic-
tionē ut. ff. de origi. iur. l. 2. §
deinde cum essent. et. §. nouis-
sime. et. ff. de consti. prin. l.
1. et insti. §. iur. na. gen. et
ibi. §. Sed quod pri. et. C.
§. vet. iur. enucle. l. 1. §. sed
et hoc studiosum. Ex quo
patet quod iurisdic-
tio et po-
testas regum in populo et mul-
titudine erat ei? et ab ipsa
habuerunt immediate: ut
in autē. §. instr. cau. et fide.
§. et quia impius et in autē
quo. opoz. epif. in pri. hoc
duntaxat modo. s. per po-
puli electionē originē ha-
buit quodlibet iustum domi-
nium siue regum. iurisdic-
tio su-
per homines in toto orbe
et in cunctis nationibus: alias
iustum et tiranicum fuit: pre-
ter illud quod ex speciali dei
ordinatione fuit constitu-
tum seu inductum: ut in po-
pulo Israehitico. Et patet
1. regu. 1. et 8. c. et deu. 17.
vbi nihilominus etiā con-
currit electio et consensus/ si-
ue apbatio toti? populi cum
dei mandato seu ordinatio-
ne ut in. §. ca. licet apparet

Et hoc secūdo

principio sequitur. 1.

A pud infideles sūt etiā
dominia et iurisdictiones
super homines in quibus
importat officium consulendi.

Probat: quia omnis homo
tam infidelis quam fidelis est
animal rationale et sociale
et per consequens societas seu
vivere in societate est omni-
nibus hominibus naturale.
Ergo et habere regem seu
rectores erit omnibus infi-
delibus vel fidelibus natura-
le. Probat consequentia: quia
ius naturale et ius gentium
est commune omnibus homi-
nibus et apud omnes gene-
rale vt. 1. disti. cap. ius na-
turale. Ubi dicit ius natu-
rale est commune omnium na-
tionum et ca. ius gentium: di-
cit hec idem ius gentium appel-
lat: quia eo iure omnes fe-
re gentes vtunt: hec ibi. Ita-
ret igitur quod apud homines
infideles vel fideles indiffe-
rent quantum ad ius natura-
le et gentium attinet: iuste et
naturaliter habent omnia vni-
us hominis super alios et

iurisdictiones/ rectores/ vel
reges/ caciques/ vel tatoa-
nes/ seu quocumque alio no-
mine censeant siue appella-
tur: qui dirigant et regant
communitates et hominum
multitudines atque curam
habeant boni communis. Hunc
dicimus esse regem cui sum-
ma regiminis in rebus hu-
manis a tota societate vel
multitudine committitur: se-
cundum S. tho. lib. 1. de re-
gi. pncip. cap. 14. verumque
precipuus actus regie po-
testatis est iudicare: vt. 23.
q. 5. cap. Regum officium. Iu-
dictum autem est recta de-
terminatio eius quod est
iustum: unde iudicare est
ius dicere: iustum vero a iu-
re dicitur et inde potestas iu-
dicandi: iurisditio vocatur a
iure dicendo: ius autem dicitur
a iure possidendo: vt in
cap. ius dictum est: de ver-
bo. significatio. 14. q. 4.
quid dicam. inf. unde quem
libet regem vel multitudinis
rectorem oportet habere iu-
risdictionem tanquam neces-
sariam ad exercitium re-
gie vel gubernatorie po-
testatis: quam tamen cum po-

A iiii

testate ipsa transfudit in ipsum ipsa cōmunitas in qua originaliter residebat et a qua (vt supradictus est) in reges seu rectores pcessit.

C Secundo sequitur.

Non licet cuiq̃ priuata psona quoquo modo: nec etiā publice sine legitima causa auferre vel vsurpare seu etiam impedire alicui dño regi vel iudici fideli vel infideli non recognoscenti superiores: dominium vñ iurisdictionē qm̃ habet aut exercet sup suos subditos.

Probatur: quia non licet etiam vtentibus publica potestate facere iniustitiam vñ iniurias alicui etiam infideli: que iniuria fieret tali dño auferendo vel priuando seu etiam impediendo ius seu dñiuz et iurisdictiones illi: que iura habet sup proprios subditos. Et liceat nulli trāsgredi seu facere contra ius naturale vel gentiuz: per que iura pertinet ad temporalem

dominus eiusmodi dominus ip̃ siue iurisditio (vt iam probatū est) fieret etiam iniuria subditis illius dñi. Interest .n. subditoꝝ habere dominuz propriū et naturalē ex propria patria et gente sua: et q̃ eoz dominus sit liber / et libere possit subditos gubernare / et prospicere vtilitati sue rei publice. Ut legi. et no. in. c. dilecti. de maio. et obedi. p. omnes docto. et Bal. et alij in cap. 1. s. preterea duca. t. de prohibi. seu. alie. per feder. et. cap. 1. s. 2. d. l. cor. et C. de dona. l. 2. etc.

C Tertium principium.

Omnis homo / omnes res / omnis terra / omnis iurisditio / et omne regimen / siue dominus tam rex q̃ hominū d̃ quibz predicta duo principia loquuntur: sunt vñ saltez presumuntur libera / nisi contrarium probetur.

Probatur: quia ab origine creature rationalis / omnes liberi nascebantur

regimen cuiuscunq; cōmunitatis hominū liberorū fit circa homines liberos. Ergo ordinari debet ad bonū et utilitatē eorū. 2. ratio. omnium ordinandorū ad finem gubernationis et ordinis regulā ex fine sumi necesse est: quia tūc vna queq; res optime disponitur: cuius ad suū finem cōuenienter ordinatur et deducitur. Sed finis vniuscuiusq; cōmunitatis cōgregate est bonum ipsius: quod cōsistit in hoc qd dirigantur homines gubernādi in his que a genōda sunt vt suppleantur eorū defectus: corrigantur mores vt sint virtuosī: viuāt in pace: defendantur / augeant / conseruentur et prosperentur per regentes. Ergo rector obligatur regimē suū ordinare ad finē et bonū multitudinis: et ex fine. i. bono et utilitate publica sumere regulas ad gubernandum eandē. 3. ratio. Quelibet pars est pp̄ totū: et bonū particulare ordinat in bonū totius: cum esse partis sit propter esse totius. Sed rector cōmunitatis est pars

illius. Ergo rector est pp̄ eam: et bonū eius quod est particulare. s. regimē et quicquid aliud sit / ordinari debet ad bonū totū et nō eōtra: quia bonū gentis diuinitus est q̄ bonum vniūs hominis secundū philosophū 1. ethico. Et confirmatur quia secundū eundem philosophū .8. ethico. regnū non est propter regem sed rex propter regnum. 4. ratio. Finis vltimus cuiuslibet agētis v̄ faciētis in q̄tūz est agens vel faciens est ipsemet. Utimur enī factis a nobis pp̄ nos: et si aliqd aliquādo propt̄ aliū homo faciat: hoc refert in bonū suū / v̄ vtile / v̄ delectabile / vel honestū. Sed cōmunitas vel hominū multitudo est causa factiua et originalis regū et rectorū suorū: vt supra probatū est. Ergo reges siue rectores cōmunitatis sunt propt̄ bonū multitudinis et ad ipsas ordinantur. Ergo obligantur vt p̄ us. 7c. 5. ratio. Ex eo quod est ad aliud ordinatus dicitur ei auxiliū puenire nō aut̄ aliquod impedimētū.

Sed reges seu rectores multitudinis congregatae cuiuscumque sunt ordinati ad curandum et promouendum bonum illius. Ergo debet ex eis resultare bonum et auxilius proventre. Sed hoc est regimen iustum et bonum. Ergo: quilibet rex vel rector obligat regimen ordinare ad bonum multitudinis et regere eam propter se ipsam.

Et quibus praedictae rationes etiam deseruiant pro regente spirituali: tamen specialiter sequentes ponuntur pro illo: primo sic. In omnibus finibus ordinatus oportet quod ultimus finis sit finis omnium precedentium finium: vel sic ad ordinem agendum sequitur ordo in finibus. Nam sicut supremum agens mouet omnia secunda agentia: ita ad finem supremi agentis oportet quod ordinentur omnes fines secundorum agentium. Quicquid enim agit supremus agens: agit propter finem suum: agit autem supremum agens actiones omnium inferiorum agentium mouendo omnes ad suas actiones: et per consequens ad suos fines. Sicut apparet de duce exercitus qui quicquid agit: agit propter suum finem quod est victoria: et per hoc mouet tribunos et alias partes principales totius exercitus: ut bene se habeant in suis actionibus ad consequendum suos fines puta ut signum unius aciei ordinet ad signum generale totius exercitus: istud autem moueat ad impetum faciendum in hostes: quatenus victoria habeat. Sed deus est primum agens omnia mouens et ordinans in se ipsum tanquam in omnium rerum a se creatarum ultimum et vniuersalem finem. Dominus autem rector spiritualis etiam papa maxime in spiritualibus est secundum agens. Ergo oportet quod omnes actiones suas et fines suum ordinet in finem qui est ipse deus. Sed licet omnes creature ordinentur in deum ut in finem: creatura tamen rationalis praeter ceteris et maxime in deum ordinatur sicut in suum ultimum finem: ex eo quia ad

ipſus finem vltimū vnſuer
ſi ſua ptingere poteſt ope
ratione. ſ. eum cognoscen
do ⁊ amando. Ergo ſecun
di agentis .i. cuiuſcunqz
reſtoris ſpūalis etiā pape
finis debet eſſe ⁊ ad hoc te
net per ſuas operationes
pripaliſ intēdere: vt crea
tura ratiōalis .i. homines
finem ſuū qui deus eſt con
ſequant. Sed hoc fit quan
do regimē ſpūale ordina
tur ad ſalutem ⁊ bonū mul
titudinis. Eſt. n. bonū vni
uſcuiuſqz qd finem ſuum cō
ſequat. Malum autē etuſ
eſt qd a debito fine diuertat
vel impediāt. Idē. n. oportet
eſſe iudiciū de fine mul
titudinis ⁊ fine vnuius ho
minis. Ergo papa ⁊ omnis
reſtor vel paſtor ſpūalis ob
ligat ſuum ordinare regi
men ad bonū ⁊ finem ſpūa
lem totiuſ multitudinis. ſ.
qualit deum cognoscat ⁊ a
met vt deum ſalutem con
ſequat eternā quod eſt gu
bernare eam propt ſeipſas.
Tunc. n. vnū quodqz recte
⁊ bene regit ⁊ gubernat:
quando ad finem debitum
deducit vt dictum eſt. Eſt

namqz gubernare res que
gubernantur: ad debitum
finem deducere ſecundum
philoſophum. 1. ethi. Preter
omnis potentia vel ars ad
quam pertinēt ea que ſunt
ad finē/ mouet ad agendū
⁊ ſumit regulas ⁊ leges a
gendi a potētia vel arte ad
quam pertinēt finis: qui
bus actiones ſuas ordinat
in q̄tuz conferunt fini. Si
cut ars pigmentaria ab ar
te medicinali ſumit regu
las quibus ordinat potio
nes ⁊ medicinalia reliqua:
ad hoc qd ſanitas acquirat
qui eſt finis artis medici
ne. Et in bellico apparatu/
tribuni qui intendunt or
dinem vni⁹ aciei ſumunt
leges a duce: quib⁹ quicqd
operant ordinant in quan
tū poſſūt conferre ad victo
rias qui eſt finis ducis. Et
ars militaris accipit regu
las ab arte civilis ⁊ eque
ſtris a militari: ⁊ nauifacri
ua a gubernatoria. Sed q̄
libet reſtor et paſtor ſpī
tualis etiā ſummus reſtor
papa habet potentias ⁊ ar
tem eoruz que ſunt ad finē
vltimum quem deus inten

dit qui est/ et homines ip-
sum deus cognoscant et dili-
gant atque eo fruantur. Ergo
moueri debet ad agendum,
i. ad regendum et gubernan-
dum spiritualiter homines et pro-
uidendum animabus per legem
et regulas diuinas: et omnes
actiones suas taliter ordina-
re et dirigere in quantum po-
terit: quatenus subditi .i.
oues sibi credite finem .i.
salutes quam deus intendit
consequantur. Iustum enim est
ut inde unusquisque sumat
regulas magistratus: unde
honoris consecrationem acce-
perit etc. **U**t. 12. disti. cap.
de his. Ergo omnis spua-
lis rector obligatur regimem
suum ordinare ad bonum mul-
titudinis sibi subiecte et eam
propter seipsam gubernare.
C. 2. probatur predictum. 4.
principium auctoritatis
pro utroque simul. s. spirituali et
temporali rectore. 1. ad cho-
rin. 10. et vlti. cap. potesta-
tem quam dominus dedit michi in
edificationem et non in de-
structionem: et dominus vult in io-
hane quadam importuna in-
terrogatione/ter querens
a suo successore beato De-

tro: quod si ipsum diligit gre-
gem suum pascat: Petre (in-
quid) amas me? pascue oues
meas Iohannis. 21. quasi
in hoc consistat tota pasto-
ralis cura profertur videlicet
et utilitas gregis. Unde et
merito pastores vocantur
quibus vigilancia incumbit
ad subditorum utilitatem se-
cundum. S. tho. hoc etiam
apparet per philosophum. 8.
ethic. Ubi ponit differenti-
as inter tyrannum et regem: quia
rex ordinat prelationem et re-
gimem suum ad bonum gentis
cui preest: propter eam utili-
tatem statuta et leges faciens:
tyrannus autem regimem suum
ordinat ad utilitatem pro-
priam. Et dicitur tyrannus no-
mine a fortitudine deriua-
to: quia .s. per potentiam
opprimat: non per iustitiam
regit: secundum. S. tho. Di-
citur etiam a tiro quod est an-
gustia vel tribulatio: quia
populos quibus domina-
tur angustiat et in tribula-
tione ponit. Ezechielis quo-
que. 34. dicitur. Ve pasto-
ribus Israel qui pascunt
semetipsos. Nonne gre-
ges pascunt a pastoribus?

lac comedebatis et lanis o
periebamini. Quod cras-
sun erat/occi debatis: gre-
gem aut meum non pasceba-
tis. Quod infirmum fuit non
consolidastis. Et quod egro-
tum non sanastis. Et quod con-
fractum non alligastis: quod
abiectum non reduxistis / et
quod propter non quassistis. Sed
cum austeritate impabatis
et cum potentia. In quibus
quidem verbis nobis suffici-
enter forma utriusque regi-
minis spiritualis et temporalis
traditur redarguendo con-
trarius. Secundus. S. tho.
lib. 3. cap. 11. de regimi.
Prin. In iure etiam canonico
et civili patet: qualiter prin-
ceps siue rector debet uni-
uersa agere ad utilitatem
subditorum. Unde in prologo
septimi libri decretalium di-
cit Bonifacius papa. Sollici-
tatur curis continuis et
assidua meditatione urge-
mur: Ut iuxta credite nobis
dispensationis officium:
subditorum commodis (in quo
re prospitate utique prospa-
m) iugiter sollicitudinis stu-
dio intendamus. Amplecti-
mur quippe voluntarios p

ipsoz quiete labores et nec
tes quoque transim infones
vt scandala remoueam ab
ipsis. Nec ibi et in multis a-
lijs locis: et in autem. Et in
di. sine quo. su. in pn. colla-
2. Ut comisse sibi a deo rei
publice utilitatem procuret.
Et in aut. vt differe. iudi.
in pn. colla. 9. et debet ad ip-
sius rei publice sustentatio-
nem respicere. Et in costi. C.
5. Ideoque. Et secundus q
possibile est/omnium como-
dis subiectoz prospicere.
Et in. l. si quis filium. C. de in-
offi. testa. 2c. Et isto. 4. prin-
cipio et eius probationibus

¶ Sequitur. i.

Quod testas quicumque tempora-
lis subdit debet potesta-
ti spirituali in his que ad spiritualē
finem pertinet: et illam ab ista
oportet sumere leges et re-
gulas quibus regimen suum tempo-
rale ordiet: quatenus fini spūa-
li conueniat et tēdentibus ad
illud impedimentum non existat.

¶ Probatur: quia quan-
documque aliqua ordinan-
tur ad aliquem finem: omnia

dispositioni illi⁹ subiacent
ad quē p̄ncipalit̄ p̄tinet il-
le finis: Sicut apparet in
exemplo posito d̄ exercitū.
Omnes. n. partes exercitū⁹
et eorū actiones v̄t opa ordi-
nant̄ ad bonū ducis quod
est victoria sicut in vltimū
finē: et p̄p̄ hoc ad ducē p̄ti-
net totū exercitū governa-
re. Sed omnes homines d̄
mūdo et potestates q̄ in eis
et apud eos sunt: ordinant̄
in fines vltimū b̄titudinis
cuius cura et sollicitudo ad
potestatē sp̄ualē p̄cipue eā
que in papa residet / p̄tinet
p̄ncipalit̄. s. q̄l̄iter omnes
homines p̄fides et dilectio-
nē ipsū deū (ad quē ōnia
et p̄sertim creatura ratio-
nalis ordinant̄) cōsequi et
attigere possint. Ergo po-
testas tēporalis subd̄i d̄bet
sp̄uali et ab ista illa sumere
regulas regiminis sui tē-
poralis et ita suas actiones
per eas regulare: quaten⁹
ei⁹modi beatitudinis fi-
ni conueniant et tendenti-
bus ad illā impedimentū
nō existant. Quia supra in
2. ratione dictus est: omni
um ordinandorū ad finem

gubernationis et ordinis
regulam ex fine sumi neces-
se est: vt patet ex. 2. p̄h̄si. si
militar ars q̄ est de fine im-
perat et dat regulas arti q̄
est de his que sunt ad finē:
vt ciuilis militari milita-
ris eq̄stri. et. Sed ars q̄ in
rectore sp̄uali potissime in
papa residet est ars artium
(vt gregorius dicit in pas-
torali et habet. C. cum sit de
eta. et q̄l̄ita) q̄ curā habet d̄
vltimo fine. Omnes autē
alie artes et regimina secu-
laria sunt d̄ his q̄ sunt ad fi-
nē. Ergo idē quod prius.

Secūdo sequit̄

Un̄iuerse he indiane
nationes et populi re-
gende et gubernande sunt
sp̄ritualiter et tēporaliter
ad bonum ipsorum et prop-
ter se ipsos: vt quicquid in
regimine temporali circa
eas agatur vel disponatur:
obligantur hispaniarū re-
ges agere et disponere ad
omnimodā vtilitatē sp̄ua-
lem et tēporalem earum.

De sp̄iali regimine nul

li est dubium: cum sint ani
me rationales xpi sanguis
ne redēte ⁊ q̄ a dei prouio
dētia speciali modo regū
tur propt se ipsas. De tēpo
rali vero pbat per. s. ratio
nes in hoc. 4. principio ad
ductas. Et ratio eaz est qz
omnes iste natiōes ⁊ popu
li sunt liberi / terras inha
bitātes liberas vtpote nul
lū recognoscētes extra se
dñs vel superiorē tā sui ip
soꝝ q̄ terraz suarū et reruz
particulariū : quod patet.
Quia ab hinc q̄nquagin
ta ⁊ tres annos retro nulla
notitia erat in mūdo de eis
Itē regiones et regna sepa
rata amplissima habēt ⁊ in
eis dominiū ⁊ iurisditiōnē
liberā et iura imperij a tē
pore / cui⁹ nō extat memo
ria exercētes: que autorita
te et cōcessiōe diuina ac iu
ris naturalis ⁊ gētū a p̄n
cipio p̄occupauerūt ⁊ colu
erunt: inueniētes illa vacā
tia ⁊ in nulli⁹ bonis vl' pos
sessione existētia: q̄ omnia
possunt li q̄do per. 1. ⁊. 2. ⁊
3. principiū apparere. Et
qz Hispaniaz principes fa
uore fidei a sede ap̄lica re

ceperunt curā et on⁹ dādī
operā ad p̄totuz hunc max
imū Indiaz orbem fidez ca
tholicā predicādū ⁊ ampli
andū xpianā religionem:
quod per cōuersionē harū
gentiū ad xp̄m fieri neces
se est: ad quod efficiēdū p̄
pria spōte imo ex pp̄ria pol
licitatione ⁊ apostolica ac
ceptatione simul ⁊ cōcessiō
ne addito formali p̄cepto /
se obligarunt p̄ncipes n̄stī:
idcirco rectores ⁊ superio
res huiusmodi orbis prop
ter bonum duntaxat inco
larum et habitatorum eius
effecti sunt: ⁊ p̄cōsequens
debitores deo ⁊ ecclīe dei
eis dēqz gentibus ⁊ popu
lis ad regendum ⁊ gubero
nandū eas bono ⁊ optimo
regimine: quod consistit (
prout in. 2. ratione visum
est) in dirigendo populos
et gentes huiusmodi in
his que agenda sunt / in su
plendo eorum defectus: in
corrigendo mores: in con
seruādo eis vitam et liber
tatē / dñia taz rez q̄ homi
nuz: status et iurisditiōes:
⁊c. omnia q̄ spectant ad ius
singuloꝝ et comunitatum

seu etiā naturalī domino dēptorem credētes finē ra-
 rū ne fides ⁊ religio p̄p̄ta- tionalis creature eternā. s.
 na reddat eis onerosa/odi beatitudinē consequātur.
 osa/intolerabilis/ horribi Quod est finis et intentio
 lis ⁊ penit⁹ abominabilis ⁊ dei et vicarij ei⁹ summi pō
 p̄niciosa. Et quia huiusmo- tificis; Ad quod q̄dē totis
 di yndiane gentes a natu- vīrib⁹ ⁊ ōni conatu efficiē
 ra sunt humillime/ pussilla dū cūctis h̄ispanoz cōmo
 nimes/valde pacifice/ ⁊ mā dis/ et ipsoz regū postposi
 fuetissime: quā obrem faci- tis: reges n̄ri maiore vicu
 lius possunt ledi imo valde lo q̄ ceteri reges in regnis
 leduntur ⁊ grauātur et op suis/ obligati sunt. Et hoc
 primūtur ab h̄ispanis: pp ideo q̄a nō ob aliā causam
 terea tenētur h̄ispaniaz re nisi istā vt fides. s. eis effica
 ges de necessitate salutis d citer p̄dicaretur et in iusta
 fendere eos ab illis nō qua ⁊ debita policia cōseruare
 litercunqz sed efficaciter p tur: sedes ap̄lica mota fuit
 iustitie administrationē et tāq̄ ex causa finali imo nec
 alia remedia oportūa: atqz alia causa potuit subesse d
 totuz deniqz regimē suum iure/ ad cōmittendū regna
 ita ordinare / moderari et hec ⁊ orbē istū prefatis n̄ris
 dispōere: quaten⁹ in pace iclitis regib⁹ addito (vt p̄
 et q̄ete viuentes nec nō su dixim⁹) formali precepto.
 is bonis et iurib⁹ cōserua Et iste est finis sui regimi
 ttiscunctisqz exteriorib⁹ in nis. Et ita eidē sedi ap̄lice
 pedimētis exclusis ac pcul polliciti sunt vt apparet in
 omnino relectis: gratati⁹/ litteris apostolicis prefate
 liberius/ ⁊ facilius/ fidē ca concessionis. Que quidē
 tholicā amplectātur: et im pollicitatio transiit in pa
 buātur bonis morib⁹/atqz ctuz postq̄ prefata sedes ac
 in deuz verū creatorē ⁊ re- ceptauit eādē secūdū iura.

C Approbata fuerūt dicta p̄ncipia p̄ doctores seq̄ntes
 Frater petrus de cōtre Frater vincentius Larrī
 ras. Magister. ilo Rector.

C Impressum h̄ispani in edib⁹ Sebastiani Trugilli.